

STORTINGET

Representantforslag 85 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad

Dokument 8:85 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad og Kjell Ingolf Ropstad om en bedre barselomsorg

Til Stortinget

Bakgrunn

Gode og likeverdige helsetjenester til gravide og fødende er av stor betydning. Norge er, og skal fortsatt være, et av verdens tryggeste land å føde i. Spedbarnsdødeligheten er lav, 69 prosent av alle fødsler hos førstegangsfødende forløper uten større inngrep eller komplikasjoner, og flertallet av inngrepene og komplikasjonene får ingen langsiktige konsekvenser for mor og barn (FHI). De siste årene har det vært en vekst i jordmortjenesten.

Til tross for dette er det flere områder innenfor fødsels- og barselomsorgen som har behov for endringer og forbedringer, spesielt tilknyttet oppfølgingen av fødekvinner. I nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen legges det føringer for oppfølging under svangerskap og fødsel og i barsel. Likevel varierer tilbudet som barselkvinner får på landsbasis, og mellom kommuner. Siden mars 2020 har også strenge smitteverntiltak påvirket mange under svangerskap og fødsel og i barseltid.

Oppfølging i forbindelse med fødsel

Gang på gang har fagmiljøene slått alarm om beredskapen på fødeavdelingene og manglende jordmordkapasitet spesielt knyttet til perioder med mange fødsler.

Ifølge Jordmorforbundets egen medlemsundersøkelse har over 50 prosent av jordmødrene vurdert å slutte på grunn av arbeidspresset de opplever, og 20 prosent av jordmødrene har redusert stillingen sin av samme årsak. Over 90 prosent av jordmødrene svarer at de ikke klarer kravet om én-til-én-omsorg for kvinner i aktiv fødsel, jamfør kvalitetskravet for trygg fødsel. Dette kan medføre risiko for samtidighetskonflikter slik at potensielt farefulle situasjoner på fødestuen ikke oppdages i tide. På denne bakgrunn mener forslagsstillerne at det må gjennomføres en nasjonal opptrappingsplan for jordmortjenesten for å sikre god oppfølging av gravide og en trygg fødsels- og barselomsorg over hele landet, samt at dagens finansieringsmodell må endres fra innsatsstyrt finansiering til rammefinansiering.

Gjennom pandemien har føde- og barselavdelingene måttet innføre strenge smitteverntiltak.

På grunn av disse tiltakene har muligheten for å ha ledsager til stede under kontroller og fødsel vært begrenset. Mange kvinner har offentlig fortalt om at dette var spesielt utfordrende. Støtten fødekvinner får gjennom sin partner eller annen ledsager, kan ikke erstattes fullt ut av sykehuspersonell. Samtidig gikk fedre glipp av viktige øyeblikk.

Forslagsstillerne mener det er behov for å tydeliggjøre hvilke rettigheter fødekvinner har til å ha med selvvalgt ledsager i forbindelse med fødsel, og ber derfor regjeringen fremme forslag om å lovfeste rett til å ha med en støtteperson som mor velger, under svangerskap og fødsel og i barsel.

Oppfølging i barseltiden

Oppfølging av kvinner i barsel er prisgitt kommunene, og har store variasjoner. En god barseltid er avgjø-

rende for å gi barn og familier en best mulig start på en ny tilværelse, og forebygge svangerskapsdepresjon, og forebyggende tiltak kan avdekke omsorgssvikt og vold i hjemmet. I dag er hjemmebesøk av jordmor 1–2 dager etter hjemkomst kun en anbefaling til tross for at forskning viser at kvinner får størst utbytte av hjelp dersom den kommer raskt etter hjemkomst. I 2020 fikk kun fire av ti kvinner hjemmebesøk av jordmor etter fødsel. Tallene har ifølge Statistisk sentralbyrå sin statistikk for kommunehelsetjenester stått på stedet hvil i mange år.

Amming er helsefremmende for mor og barn. Verdens helseorganisasjon (WHO) anbefaler fullamming fra barnet er nyfødt til det er seks måneder gammelt, og at man gjerne fortsetter å amme til barnet er to år gammelt. Det er god folkehelse å sørge for at mødre som ønsker å amme, kan få den ammeveiledningen de har behov for. Resultater fra Jordmorforbundet NSF sin medlemsundersøkelse (2019) viser at 86 prosent oppgir at kvinner svært ofte, ofte eller av og til reiser hjem før amming er etablert. Forslagsstillerne mener alle norske sykehus bør oppfylle kravene til Mor-barn-vennlig standard, og at alle helsestasjoner bør være godkjent som ammekyndige.

Smerter i bekkenet er svært utbredt blant gravide og den vanligste årsaken til sykemeldinger under svangerskapet. Mellom 2 000 og 4 000 kvinner årlig fortsetter å ha smerter også etter svangerskap og barseltid (Landsforeningen for Kvinner med Bekkenleddsmerter). I flere europeiske land er det standard at kvinner tilbys oppfølging hos fagpersonell som fysioterapeut etter fødsel. Bekkenplager og andre plager som inkontinens kan forebygges og behandles med riktig kompetanse. En oppfølging av alle barselkvinner vil bidra til forebygging og behandling av skader og forebygge komplikasjoner ved et eventuelle senere svangerskap.

Kvinner har selv ansvar for å bestille time til kontroll seks uker etter fødsel. Timen gjennomføres som hovedregel hos fastlege. Standarden og kvaliteten på seksukerskontroll varierer sterkt. Forslagsstillerne mener det er feil at kvinnene selv må bestille en seksukerskontroll, og at alle kvinner som har født, automatisk bør

innkalles til denne kontrollen. Forslagsstillerne mener også det bør stilles klare minimumskrav til hva en seksukerskontroll skal inneholde, samt at kontrollen skal kunne gjennomføres hos jordmor dersom kvinnen selv ønsker det.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal opptrappingsplan for jordmortjenesten for å sikre god oppfølging av gravide og en trygg fødsels- og barselomsorg over hele landet.
2. Stortinget ber regjeringen endre finansieringsmodell for fødetilbudet og erstatte innsatsstyrt finansiering med rammefinansiering.
3. Stortinget ber regjeringen innføre tilbud om én time hos fysioterapeut etter fødsel for alle fødekvinner, for å sjekke bekken/magemuskulaturen eller andre fysiske utfordringer etter svangerskap/fødsel.
4. Stortinget ber regjeringen sikre kvinner tilbud om en oppfølgingsamtale med jordmor eller fødselslege tre uker etter fødsel.
5. Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt kompetansesenter for fødsels- og barselomsorg, blant annet med den hensikt å forebygge fødselskader.
6. Stortinget ber regjeringen definere ammeveiledning som nødvendig helsehjelp, samt sikre at alle fødeavdelinger oppfyller kravene til Mor-barn-vennlig standard, og at alle helsestasjoner er godkjent som ammekyndige.
7. Stortinget ber regjeringen rettighetsfeste hjemmebesøk av jordmor innen en uke etter fødsel.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste retten til å ha med en støtteperson som mor velger, under svangerskap og fødsel og i barsel.

1. februar 2022

Olaug Vervik Bollestad

Kjell Ingolf Ropstad